

Koncepce programu prevence rizikového chování

PLÁN PREVENCE ŠKOLY pro školní rok 2023 / 24

Čj.: 57/7-2023/2024

OBSAH:

1. Charakteristika školy
2. Výchozí dokumenty
3. Cílová skupina
4. Personální zajištění
5. Prostorové zajištění
6. Spolupráce s vedením školy, vyučujícími, rodiči
7. Spolupráce se školním poradenským pracovištěm
8. **PLÁN PREVENCE ŠKOLY „STRES – PŘIROZENÁ SOUČÁST ŽIVOTA“**
9. Prostředky k naplňování krátkodobých cílů
10. Prostředky k naplňování střednědobých a dlouhodobých cílů
11. Prevence ve výuce dle ŠVP
12. Spolupráce s odborníky
13. Volnočasové aktivity a akce školy
14. Kontrola programu

1. Charakteristika školy

SSŽ je škola s třídami se sportovním zaměřením v každém ročníku. Naší vizí je „*Rosteme spolu*“. Chceme, aby každý ve škole zažíval osobní růst zahrnující komplexní rozvoj osobnosti člověka. Nejde nám jen o vzdělání v krystalické podobě, ale jde nám o rozvoj osobnosti člověka z hlediska jeho připravenosti na reálný život, vybavit jej příslušnými kompetencemi tak, aby se bez obtíží zvládal orientovat v životních situacích, uměl se správně rozhodovat a uměl si stanovovat své cíle, které ho budou posouvat a rozvíjet. Posilujeme vnitřní motivaci a odpovědnost sebe samého. Naší vizí zůstává, aby učitel byl žakovým průvodcem, inspirací a oporou na cestě jeho poznání a učení. Vedeme žáky k synchronizaci zodpovědnosti za proces učení, chování a jednání. Netvoříme pouze rozvíjející a podporující vzdělávací podmínky, bezpečné prostředí, ale usilujeme také o kvalitní spolupráci s rodiči. Klademe důraz na pozitivní klima školy, pečujeme o interaktivní vztahy mezi žáky, dospělými, a to nejen ve škole, ale i v rodinách a partnerských sportovních klubech. Přijímáme výzvy, jsme flexibilní vůči změnám, implementujeme technologické dovednosti žáků do vzdělávacího procesu.

Neodmyslitelnou součástí koncepce primární prevence rizikového chování je respektování pravidel, která vyplývají pro žáky i pedagogy ze školního řádu a ze sdílených pravidel (viz

dokumenty školy). Preventivní aktivity se budou prolínat učivem ve vybraných předmětech, budou uplatňovány v mezipředmětových vztazích, v dalších aktivitách jednotlivých třídních kolektivů i ve volnočasových aktivitách. Na plnění PPŠ se podílí celá škola – tedy žáci, pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci.

2. Výchozí dokumenty

- Školský zákon v platném znění
- Metodické pokyny MŠMT (www.msmt.cz)
- Školní řád
- Sdílená pravidla
- Plán práce

3. Cílová skupina

Program je určen pro žáky a pedagogické pracovníky školy. Celkem se jedná o 453 žáků, z toho má I. stupeň – 11 tříd a II. stupeň – 10 tříd. Pedagogičtí pracovníci, kteří zajišťují program, jsou uvedeni v následujícím odstavci.

4. Personální zajištění

Na realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci:

Třída	Třídní učitelé	Netřídní učitelé
1.A	Mgr. Zemčíková Jana	Mgr. Škramlík Pavel – ředitel školy
1.B	Mgr. Durinová Martina	Mgr. Podlena Jan – zástupce ředitele školy
1.C + 2.C	Mgr. Himmlová Jana – alter. třída	Mgr. Ledererová Jaroslava
2.A	Mgr. Michalcová Petra	Ing. Šiktanc Pavel – ICT
2.B	Mgr. Radošová Lenka	Mgr. Vimrová Zuzana
3.A	Mgr. Málková Jana – metodik prevence	Mgr. Bubeníček Oldřich
3.B	Mgr. Balážová Jaroslava	Mgr. Potřebuješová Hana
3.C + 4.C		Mgr. Korandová Miluše
4.A	Mgr. Zamazalová Helena	Mgr. Janovská Ivana
4.B	Mgr. Štafová Jana	Bc. Douda Matěj
5.C	Mgr. Michaela	Radoš František
5.A	Mgr. Koptová Martina	Herries Mark – rodilý mluvčí Aj
5.B	Mgr. Micalová Jitka	Asistenti 1.stupně
6.A	Ing. Nováková Hana	3.A Bc. Tydlitátová Lucie
6.B	Mgr. Jelena	3.B Burdová Kateřina
7.C	Walterová Lenka, B.A. – alter. třída	4.A Štolbová Jana

7.A	Mgr. Vojtíšková Marcela	4.B	Gajarská Tereza
7.B	Mgr. Beláková Hana	5.A	Hasenhorlová Petra
8.A	Mgr. Krausová Sandra	5.B	Kratochvílová Jana
8.B	Mgr. Lovaš Petr – metodik 2.st., kariérový poradce		
9.A	Mgr. Havlíček Roman – zájmová činnost, zážitkový pdg.		
9.B	Mgr. Foukal Jan, Bc. Vybíralová Tereza		
Vychovatelky		Asistenti 2.stupně	
Poláková Dana – vedoucí vychovatelka ŠD		7.C	
Švarcová Věra		7.B	Nehasilová Pavla
Platilová Helena		7.A	Balázsová Petra
Fisenková Helena		9.A	Jelínková Ivana
Kašťáková Vladimíra		9.B	Kliková Lenka
Panochová Jana – vedoucí vych. ŠK			Průšová Petra
Nová Miroslava – alternativní třídy		UKR	Orlová Ludmila
Školní poradenské pracoviště			
Mgr. Očenášková Marie – spec. pedagog, vedoucí ŠPP, výchovný poradce			
Mgr. Lovaš Petr – kariérový poradce			
Mgr. Beránková Pavla – soc. pedagog			
Mgr., Bc. Málková Jana, DiS. - metodik prevence			

5. Prostorové zajištění

Na škole se k výchovně vzdělávacímu procesu využívá 21 kmenových tříd, odborné učebny fyziky a chemie, učebna výpočetní techniky, cvičná kuchyňka, učebna dílen, učebna výtvarné výchovy a keramiky, IAU, učebna FIE, 7 oddělení školní družiny, 2 oddělení školního klubu a školní poradenské pracoviště. Škola má také 3 vlastní tělocvičny, sportovní hřiště a učebnu pro výuku na zahradě. Vybavení učeben odpovídá danému účelu.

6. Spolupráce s vedením školy, vyučujícími a rodiči

- metodik prevence spolupracuje s vedením školy na základě programu,
- metodik prevence spolupracuje a je součástí týmu s vedoucí školního poradenského pracoviště, s výchovným poradcem, kariérovým poradcem i oběma pedagogickými metodiky,
- preventivní program je zařazen do plánu školy,
- ředitel školy seznámí rodiče prostřednictvím poradního sboru rodičů s preventivním programem,
- spolupráce vyučujících s metodikem prevence, výchovným poradcem, kariérovým poradcem, vedoucím ŠPP a rodiči (specifické poruchy, projevy rizikového chování),

- TU a všichni vyučující konzultují řešení výchovných problémů s metodikem prevence a výchovnou poradkyní,
- všichni vyučující dodržují dohodnuté postupy při nálezu alkoholu a OPL, konzumaci tabákových výrobků, alkoholu a OPL, šetření šikany, které jsou vyvěšeny ve sborovně školy i na sdíleném disku,
- všichni pedagogičtí pracovníci se podílejí na plnění programu prevence rizikového chování, nejedná se o jednorázové aktivity, ale plnění programu během celého roku,
- účast rodičů na akcích školy a v rodičovské kavárně,
- účast rodičů na vyučování (ukázkové hodiny, účast na výletech a exkurzích),
- rodiče jsou prokazatelně seznámeni s možností konzultace, zprostředkování odborné pomoci a důležitými telefonními kontakty.

7. Spolupráce se školním poradenským pracovištěm

Součástí školy je také školní poradenské pracoviště, které poskytuje odborné služby učitelům, žákům a jejich rodičům, které jsou stanoveny ve vyhlášce č. 72/2005 ve znění pozdějších předpisů (Vyhl. č. 116/2011 Sb.). Součástí ŠPP je poradenský tým školy, který tvoří vedoucí ŠPP (speciální pedagog), školní metodik prevence, výchovná poradkyně, sociální pedagog, školní psycholog, kariérový poradce, zážitkový pedagog a vedoucí metodických sdružení. Poradenský tým školy se schází v pravidelných intervalech a podle potřeby řeší, resp. nabízí pomoc při problémových nebo krizových situacích.

8. PLÁN PREVENCE ŠKOLY

„STRES – PŘIROZENÁ SOUČÁST ŽIVOTA“

Cíle PPŠ navazují na cíle z předchozích let (doba covidová a pocovidová), kdy jsme v rámci plnění preventivních plánů školy pozorovali sníženou schopnost žáků vůči stresovým situacím. V rámci socio-psychologického vývoje žáků zaznamenáváme nízkou úroveň přirozené odolnosti vůči stresovým situacím, kterými jsou žáci obklopaní v rámci normálního denního života. Tyto disadaptability potom často vyúsťují v projevy narušeného duševního zdraví (úzkostné stavy, panické ataky) a rizikového chování jako např. poruchy příjmu potravy, agresivita, kyberšikana, sebepoškozování apod. Právě tyto aspekty jsme v rámci předchozích let řešili, proto se na stres, jeho podoby a způsoby přirozené obranyschopnosti vůči stresu v tomto školním roce v PPŠ zaměříme.

Aktuální PPŠ si klade za cíl i nadále udržet svými postupy podnětné, a především bezpečné prostředí pro žáky, pedagogy i ostatní zaměstnance ve škole, a tím pomáhat eliminovat škodlivé jevy současné společnosti.

Je nezbytné vyzdvihovat u žáků silné stránky osobnosti a umožnit jim je dále rozvíjet. Naším cílem je u žáků podporovat přirozenou obranyschopnost vůči stresovým faktorům, založené na sebepojetí a objektivní sebereflexi. Chceme konstruovat u žáků **morální žebříček hodnot** založený na respektu k vlastní osobě i druhým lidem, toleranci a přijetí rozdílnosti mezi lidmi jako běžné společenské normy. Tyto snahy se minou účinkem bez úzké spolupráce třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence, školního speciálního pedagoga, sociálního

pedagoga, zážitkového pedagoga, školního psychologa, kariérového poradce, školního parlamentu, rodičů a ostatních pedagogů.

Krátkodobé cíle:

- realizovat PPŠ „**STRES – PŘIROZENÁ SOUČÁST ŽIVOTA**“. Nenucenou a interaktivní formou vysvětlit žákům, že stres je přirozená součást života a naučit je, jak postupovat v nouzových situacích, a jak pracovat se stresem.
- posílení otevřené komunikace ve škole (mezi žáky a pedagogy i nepedagogickými pracovníky, mezi žáky navzájem, a mezi dospělými navzájem) – respektovat a být respektován (viz. sdílená třídní pravidla).
- **respektovat třídní pravidla v kontextu primární prevence a dodržovat jejich celoškolskou součinnost**
- od 3. ročníku do 9. ročníku vést kontinuálně žáky k zodpovědnému pohybu na internetu

Základní tři třídní pravidla vznikla v loňském školním roce na základě celoškolského sdílení a budou základem pro třídní pravidla v tomto školním roce. **Doporučený počet pravidel pro jednotlivou třídu je max. 6.** Tento počet je optimální pro reálné přijetí, ztotožnění a důsledné plnění. **Větší počet není školním metodikem prevence doporučen, a to z důvodu zahlení a následnému neefektivnímu plnění třídních pravidel v praxi.**

Tři sdílená třídní pravidla:

- *Mluví jenom jeden.*
- *Respektuji a jsem respektován.*
- *Dodržuji základní pravidla slušného chování (komunikuji slušně, pozdravím, poprosím, poděkuji, omluvím se).*

Střednědobé cíle:

- objasnit žákům k jakým přirozeným a vývojovým změnám dochází v oblasti životních priorit v rámci psychického vývoje, jak ovlivňují jejich vlastní hodnoty zájmové i celospolečenské aktivity.
- efektivní působení pedagogů v oblasti vztahových a morálních hodnot, které žákům otevře cestu k samostatnému řešení situací v reálném životě a koexistenci ve společnosti.
- respektování sebe i ostatních (v komunikaci, v chování, v přístupu)
- spolupráce mezi jednotlivými třídami a spolupráce mezi 1. a 2. stupněm, např. formou preventivních aktivit připravovaných staršími žáky pro mladší, podporou mladších žáků při akcích starších spolužáků apod.
- podporovat aktivní zapojení školního parlamentu

Dlouhodobý cíl:

- vést k zodpovědnému přístupu, uvědomování si individuálních i celospolečenských morálních hodnot, práce s hodnotovým žebříčkem. Vést žáky k zvnitřnění životních hodnot,
- nadále pracovat na vytváření příznivého, a především bezpečného sociálního klimatu ve škole pro žáky, pedagogy i ostatní zaměstnance (pocit důvěry, vytvoření atmosféry

pohody a klidu, bez strachu a stresu), zaměřit se především na klima v prostředí sborovny,

- podporovat i nadále spolupráci pedagogických i nepedagogických pracovníků v rámci preventivních aktivit (vzdělávání pedagogů na téma efektivní využívání třídnických hodin, práce s třídním kolektivem, řešení základních vztahů a problémům v třídním kolektivu, formativní hodnocení).

Vedoucí ŠPP, sociální pedagog a metodik prevence budou průběžně participovat na plnění výše uvedených dlouhodobých cílů poskytováním podpory a kvalifikovaným vedením nejen pedagogů, ale i žáků a jejich rodičů.

Všichni pedagogičtí pracovníci (třídní učitelé ve svých kmenových třídách, netřídní pedagogové ve svých předmětech, vychovatelky a asistentky pedagogů) realizují koncept primární prevence včetně PPŠ v průběhu celého školního roku různými formami v rámci jednotlivých předmětů, mezipředmětových vztahů, třídnických půlhodin, OSV, FIE, výjezdů, výukových předmětů, exkurzí, výletů, projektových dnů, školní družiny a klubu.

Za školní rok vzniknou minimálně 2 výstupy (pololetně) na zadané téma PPŠ. Výstupy nejsou striktně určeny, volí si je dle potřeby třídy nebo dle aktuální situace příslušný pedagog (myšlenková mapa, video, komiks, obrázky, příběhy, nedokončené věty, výstup z diskuse, ...). Realizované aktivity z projektu budou ihned zaznamenány v elektronické třídní knize a posléze do sdílené tabulky na sdíleném disku v sekci PREVENCE. Součástí této tabulky bude stručný popis aktivity, hodnocení a výstup. Tabulka bude celoročně přístupná vedení školy, ŠPP a členům pdg. sboru. Aktivity budou reflektovány v rámci metodických sdružení. Výstupy mohou být použity jako výzdoba školních prostor, aby plnily všeobecný výchovně vzdělávací charakter.

9. Prostředky k naplňování krátkodobých cílů

- Sdílená třídní pravidla
- Sdílená pravidla pedagogů
- Školní řád
- Třídnické hodiny
- Adaptační výjezdy tříd (přípravu aktivit zajišťuje Mgr. Havlíček – zážitková pedagogika)
- Aktuální řešení krizových situací v rámci mezipředmětových vztahů (OSV, VKZ, VKO, TH, FIE)
- Implementace třídnických hodin do školního rozvrhu
- Školní parlament

10. Prostředky k naplňování střednědobých a dlouhodobých a cílů

Akce nebo činnost	zodpovídá
Výjezdy třídních kolektivů (posílení komunikace a vztahů ve třídách, OSV, nácvik řešení konfliktních situací, zvládnání stresu, posílení zdravého sebevědomí, aktivní (sportovní) využití volného času	TU, září, říjen

Reakce na aktuální problém – na vyžádání TU – provést ve třídě mapování kolektivu – zjistit skladbu třídy, oblíbenost, vlivy ve třídě, izolaci jednotlivců, ...	TU
Preventista ve třídě – setkání se žáky 1. a 2. STUPNĚ na určené téma (šikana – její znaky a důsledky, kyberšikana, kouření, alkohol, drogy, vztahy ve třídě, vulgární chování, ničení majetku a trestní odpovědnost, osobní bezpečí, ...)	vedoucí ŠPP a metodik prevence, průběžně
Prevence v třídnické půlhodině – využití projektivních technik a dotazníkových technik, posilování bezpečné komunikace A ZODPOVĚDNÉHO PŘÍSTUPU K ŽIVOTU.	TU
Posilovat meztřídní a meziročníkovou spolupráci a komunikaci mezi žáky (školní projektové dny – oborový den, anglický den, ...)	všichni vyučující
Vzdělávání rodičů formou kavárny, FIE	pedag.
Výlety a exkurze, školy v přírodě (posílení pozitivních vztahů ve třídě, řešení konfliktních situací, spolupráce,...)	TU
Spolupráce s Městskou policií Litvínov na zvolené téma pro třídu dle nabídky MP Litvínov	metodik prevence, TU
Spolupráce a podpora školního žakovského parlamentu , příspěvky do školního časopisu OKO , Sportovky a Radnice, FB a webové stránky školy	redakční rada, vedení parlamentu
Do výuky a výchovy pravidelně zařazovat prvky sebehodnocení žáků, vést žáky k sebehodnocení uplynulého měsíce, plánování času – práce s kalendářem v Diáři	TU, vyučující

11. Prevence ve výuce dle ŠVP

ročník	předmět	výstup nebo učivo
1.	prvouka	chová se bezpečně cestou do školy využije bezpečná místa pro hru, trávení volné času projeví vhodným chováním vztah ke zdraví
2.	prvouka	odmítne komunikaci s cizí osobou požádá o pomoc pro sebe i pro jiné popíše nebezpečí různého charakteru dramatizuje modelovou situaci – setkání s cizím člověkem
3.	prvouka	popíše komunikaci s operátory tísňových linek uplatní bezpečné a ohleduplné chování v dopravních prostředcích
4.	příroda	vyhodnotí dopravní situaci, vyvodí z ní adekvátní chování jako chodec a cyklista předchází rizikovým situacím v dopravě
5.	OSV příroda společnost informatika	rozliší vhodné a nevhodné formy komunikace rozvíjí smysl pro spravedlnost a zodpovědnost osvojuje si chování podporující dobré vztahy, empatii aplikuje základní hygienické a preventivní postupy prokáže schopnost se účinně ochránit zhodnotí chování, které porušuje lidská práva kriticky posuzuje důvěryhodnost informací

6.	OSV Vko zeměpis	respektuje názorovou odlišnost spolužáků respektuje národnostní menšiny vytvoří dokumentaci o vandalském chování vysvětlí význam záchranného systému
7.	Vko angličtina zeměpis finanční gr.	objasní přínos a nebezpečí působení reklamy a médií na člověka rozpozná projev rasistického a xenofobního chování respektuje kulturní odlišnosti uvědomuje si rizika spojená se sociálními sítěmi řeší vybrané mezilidské situace rozlišuje manipulační působení médií porovná světová náboženství a kulturní odlišnosti řeší slovní úlohy – procenta úvěrů, půjček
8.	VkZ angličtina	vysvětlí nutnost aktivní podpory zdraví jako prevence před civilizačními nemocemi rozumí a aplikuje hygienické poznatky a doporučení v souvislosti s pandemií Covid-19 rozhodne, jak se chovat v situacích ohrožení zdraví a v rizikovém prostředí posoudí význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli přejímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování uplatní osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni (alkohol, zbraně, patologické hráčství, práce s počítačem) zdůvodní rizika zneužívání návykových látek vyhodnotí možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, poskytne adekvátní 1. pomoc rozhodne, jak se chovat v situacích ohrožení zdraví a v rizikovém prostředí vysvětlí závažnost pohlavních nemocí popíše vlastnosti a charakter osob (šikana)
9.	dějepis chemie čeština	porovná fašismus a komunismus porovná poměr fašismu k Židům a Romům etanol, aceton, toluen, drogy, léčiva kriticky zhodnotí důvěryhodnost informací v masmédiích

12. Spolupráce s odborníky

- Pedagogicko-psychologické poradny Most, Litvínov, Teplice
- Speciálně pedagogická centra – Měcholupy, Chomutov, Ústí nad Labem, Teplice
- Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje – projekt Záchranný kruh
- Městská policie Litvínov
- Policie ČR
- OSPOD Litvínov

- Městská knihovna Litvínov
- Neziskové organizace zabývající se prevencí rizikového chování

13. Volnočasové aktivity

Aktivní trávení volného času za přiměřeného dohledu nebo vedení kvalifikovaných vedoucích vždy působí jako účinná prevence rizikového chování.

Činnost školní družiny a školního klubu:

Volnočasové aktivity jsou ve školní družině zpracovány tak, aby plnily funkci relaxační, regenerační, kompenzační, sociálně preventivní a výchovnou.

Zájmové útvary:

V letošním školním roce je nabízeno žákům 24 zájmových kroužků. Jejich otevření je dáno naplněním minimální kapacity.

Tradiční akce školy:

- Zahradní slavnost
- Vánoce v naší škole – vánoční soutěž, zpívání u stromečku, jarmark, besídky ve třídách
- Charitativní školní akce

Do výše uvedených akcí je organizačně implementován školní parlament.

- Oborový den
- Projektový den
- Sportovní kurzy – lyžařský (7. roč.), turistický (8. roč.)
- Expedice Banát – (6.-7. roč.) – spolupráce s banátskou ZŠ

14. Kontrola plnění programu

- Průběžné v rámci konání MS,
- průběžně v rámci sezení členů ŠPP,
- výroční hodnocení provede metodik prevence na základě podkladů od všech pedagogických pracovníků.

OBSAHOVĚ NAVAZUJÍCÍ A KOMPATIBILNÍ SOUČÁSTÍ PROGRAMU PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ JSOU KRIZOVÉ PLÁNY A STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ NEÚSPĚŠNOSTI, KTERÉ JSOU UMÍSTĚNY V TIŠTĚNÉ PODOBĚ VE SBOROVNÁCH I. A II. STUPNĚ A V ELEKTRONICKÉ PODOBĚ NA SDÍLENÉM DISKU SSZŠ LITVÍNŮV.

Platnost: od 1. 9. 2023

Zpracovala: metodička prevence SSZŠ: Mgr., Bc. Jana Málková, DiS.

Mgr. Pavel Škramlík
ředitel školy

SEZNAM PŘÍLOH:

- Krizový plán pro případ výskytu šikany, kyberšikany
- Krizový plán pro případ sexuálního zneužití dítěte a syndromu CAN
- Krizový plán pro případ výskyt návykových látek (alkohol, omamné a psychotropní látky, tabák a nikotinové výrobky)
- Krizový plán pro identifikaci neúspěšného nebo nadaného žáka, žáka s OMJ